

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної
роботи

 Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Соціалізація дитини дошкільного віку

Socialization of a preschool child

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

тип дисципліни _____ обов'язкова _____

мова викладання _____ українська _____

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» для студентів спеціальності А2 Дошкільна освіта. Освітня програма: Дошкільна освіта.

«3» березня 2025 р. 16 с.

Розробник: Рогальська-Яблонська І.П., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти

Передано на розгляд у комісії „Дошкільна освіта“ доц. Мровська Т.А.
Проект робочої програми навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» розглянуто на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № 3 від «5» березня 2025 р.

Завідувач кафедри

[Підпис] Олена ТРИФОНОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського

Протокол № 3 від «6» березня 2025 р.

Голова

[Підпис] Людмила Хрящевська

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

[Підпис] Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

[Підпис] Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Рогальська-Яблонська І.П. 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	6
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	11
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	11
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	15
<i>9. Засоби навчання</i>	15
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	16

ВСТУП

Анотація

Дисципліна «Соціалізація дитини дошкільного віку» належить до переліку нормативних дисциплін, сприяє формуванню у студентів загальних уявлень про процес соціалізації особистості дитини в період дошкільного дитинства, знань про концептуальні моделі, етапи, фактори, структуру, механізми, принципи соціалізації, вивчення її теоретичних основ, підготовку майбутніх фахівців дошкільної освіти до супроводу дитини в процесі соціалізації.

Ключові слова: соціалізація особистості, моделі, етапи, фактори, структура, механізми, принципи, фактори соціалізації.

Abstract

Discipline «Socialization of a preschool child» belongs to the list of normative disciplines. The program of the discipline contributes to the formation of students' general ideas about the process of socialization of a child's personality during preschool childhood, knowledge about conceptual models, stages, factors, structure, mechanisms, principles of socialization, studying its theoretical foundations, preparing future preschool education specialists to support a child in the process of socialization.

Key words: Socialization of the individual, models, stages, factors, structure, mechanisms, principles, factors of socialization.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	А Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	А2 Дошкільна освіта ОП (Дошкільна освіта)	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекцій	
Індивідуальне науково- дослідне завдання –		15 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
Загальна кількість годин – 90		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		45 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: усна	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» полягає у вивченні і засвоєнні студентами теоретичних аспектів соціалізації особистості дитини в період дошкільного дитинства, формуванні знань про концептуальні моделі, етапи, фактори, структуру, механізми, принципи соціалізації, ознайомлення із особливостями впливу мегафакторів, макрофакторів, мезофакторів, мікрофакторів на особистість дитини у процесі її соціалізації, набуття загальних та професійних компетентностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності в закладах дошкільної освіти.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Соціалізація дитини дошкільного віку» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Культура мовлення та виразне читання», та ін.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР 21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

II. Фахові:

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я дитини і його місце в довкіллі»).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи соціалізації особистості

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика процесу соціалізації особистості.

Тема. Сутність соціалізації людини.

1. Основні уявлення про соціалізацію.
2. Складові процесу соціалізації.
3. Співвідношення понять «соціалізація», «виховання», «розвиток».
4. Принципи соціалізаційного процесу.
5. Міждисциплінарні засади процесу соціалізації.
6. Місце курсу в системі дошкільної освіти та його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.

Література [1], стор. 15–25.

Тема 2. Загальна характеристика основних етапів і фаз соціалізації.

1. Етапи соціалізації.
2. Типізація та індивідуалізація як закономірності соціалізації.
3. Активність особистості в процесі соціалізації.
4. Загальна характеристика основних фаз соціалізації.
5. Механізми соціалізації.

Література [1], стор. 25–28.

Змістовий модуль 2. Фактори соціалізації.

Тема 1. Мікрофактори соціалізації особистості дитини.

1. Загальна характеристика сучасної сім'ї як мікрофактора соціалізації особистості дитини.
2. Заклад дошкільної освіти як відкрита соціально-педагогічна система.
3. Група однолітків як мікрофактор соціалізації особистості дитини. Різновікова взаємодія як мікрофактор соціалізації дошкільника.
4. Вікові особливості соціалізації дошкільників.

Література [1], стор. 70–87; [7], стор. 30–42.

Тема 2. Мезофактори соціалізації особистості.

1. Вплив особливостей міського та сільського способу життя на соціалізацію дитини.
2. Значення ЗМІ у процесі соціалізації сучасної дитини.
3. Роль субкультури як важливого мезофактора соціалізації.
4. Особливості дитячої субкультури.

Література [1], стор. 88–103.

Тема 3. Макро та мегафактори та їх вплив на соціалізацію особистості.

1. Країна як важливий фактор соціалізації особистості.
2. Етнічно-культурні особливості та їх вплив на соціалізацію особистості.
3. Вплив суспільства та держави на соціалізацію особистості.
4. Космос та його роль як мегафактора.
5. Вплив планети та світу на соціалізацію людей.

Література [1], стор. 104–121.

Змістовий модуль 3. Особливості соціалізації особистості дошкільника.

Тема 1. Етапи становлення дошкільника як соціальної особи.

1. Етапи становлення дошкільника як соціальної особи.
2. Новоутворення старшого дошкільного віку, які впливають на соціальний розвиток дитини.
3. Характеристика основних життєвих прагнень, що гарантують дитині благополуччя у соціумі.

4. Характеристика інформації, яка надається дитині з метою формування у неї знань про навколишній світ і суспільство.

5. Чинники становлення дошкільника як соціальної особи: дорослі люди, форми організації життєдіяльності, стать, діяльність різних соціальних інституцій тощо.

6. Уміння, які забезпечують повноцінне становлення і соціальне буття дошкільника.

Література [6], стор. 156–175; [7], стор. 18–30; стор. 94-105.

Тема 2. Соціальна компетентність як результат соціалізації дитини на етапі дошкільного дитинства.

1. Поняття «компетентність», види компетентностей особистості.

2. Поняття «соціальна компетентність»: характеристика й сутність.

3. Вікові прояви соціальної компетентності дітей дошкільного віку.

4. Показники сформованості соціальної компетентності дошкільників різного віку та їх оцінка.

5. Форми, методи й методичні прийоми формування соціальної компетентності у дошкільників.

Література [1], стор. 5–20; [7], стор. 190–200.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Теоретичні основи соціалізації особистості										
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика процесу соціалізації особистості										
Тема 1. Сутність соціалізації людини	15	3	4	–	8	15	2	0	–	13
Тема 2. Загальна характеристика основних етапів і фаз соціалізації.	15	2	4	–	9	15	0	2	–	13
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	5	8	–	17	30	2	2	–	26
<i>Усього годин</i>	30	5	8	–	17	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 2. Фактори соціалізації										
Тема 1. Мікрофактори соціалізації	10	2	6	–	2	10	0	2	–	8
Тема 2. Мезофактори соціалізації	10	2	4	–	4	10	0	2	–	8
Тема 3. Макро та мегафактори соціалізації	10	2	4		4	10	0	2	–	8
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	6	14	–	10	30	0	6	–	24
<i>Усього годин</i>	30	6	14		10	30	0	6	–	24
Змістовий модуль 3. Особливості соціалізації особистості дошкільника.										
Тема 1. Етапи становлення дошкільника як соціальної особи.	15	2	4	–	9	15	0	0	–	15
Тема 2. Соціальна компетентність як результат соціалізації дитини на етапі дошкільного дитинства.	15	2	4	–	9	15	0	0	–	15
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	4	8	–	18	30	0	0	–	30
<i>Усього годин</i>	30	4	8		18	30	0	0	–	30
<i>Разом за курсом</i>	90	15	30	0	45	90	2	8	0	82

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність соціалізації людини	4	0
2	Загальна характеристика основних етапів і фаз соціалізації.	4	2
3	Мікрофактори соціалізації	6	2
4	Мезофактори соціалізації	4	2
5	Макро і мегафактори соціалізації	4	2
6	Етапи становлення дошкільника як соціальної особи	4	0
7	Соціальна компетентність як результат соціалізації дитини на етапі дошкільного дитинства	4	0
	<i>Разом</i>	30	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – **2-4 год. / 1 заняття**;
- написання рефератів – **15 год. / 1 роботу**;
- підготовка до контрольних заходів – **15 год. / 1 захід**
- підготовка проектних завдань - **3-5 год. / 1 проєкт**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	30	8
2	Реферат	15	45
3	Підготовка до контрольних заходів	15	15
4.	Виконання проектних завдань*	30	14
	<i>Разом</i>	90	82

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - диспут;
 - ілюстрування;
 - демонстрація;
 - відеометод;

- майстер-клас
- 2) на семінарських заняттях:
 - практична робота;
 - фронтальне опитування;
 - частково-пошуковий метод;
 - спостереження.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (семінарські заняття);
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;
- реферати.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, проєктні (самостійні) роботи), реферат, контрольна робота (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.

	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (15 відповідей по 2 бали ДФН, 4 відповіді по 2 бали ЗФН).</i>
--	---

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання
5	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
4	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
3	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
2	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
1	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів.
0	Студент не виконує роботи.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 45 балів (15 робіт по 3 бали ДФН, ЗФН).</i>

Реферат	Критерії оцінювання
15	Реферат має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.
10	Реферат має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.
5	Обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.
0	Тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 15 балів (1 реферат по 15 балів ДФН, ЗФН).</i>

Контрольна	Критерії оцінювання
-------------------	----------------------------

робота	
ДФН 10 ЗФН 32-30	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 9-7 ЗФН 29-20	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 6-5 ЗФН 19-10	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 4-3 ЗФН 9-6	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 3-1 ЗФН 5-1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів (для ДФН, 32 бали для ЗФН)</i>

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	15x2 бали = 30 балів	4x2 бали = 8 балів
Самостійна (проектна) робота	15x3 бали = 40 балів	15x3 бали = 45 балів
Реферат	1x15 балів = 15 балів	1x20 балів = 15 балів
Контрольна (письмова) робота	1x10 балів = 15 балів	1x32 бали = 32 бали
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	3
	T2	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	3
ЗМ 2	T1	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	3
	T2	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	3
	T3	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	3
ЗМ 3	T1	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	9
	T2	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Самостійна (проектна) робота	6	Самостійна (проектна) робота	9
		Реферат	15	Реферат	15
Контрольна робота			15	Контрольна робота	32

Підсумковий контроль	Залік		Залік	
Сума		100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Алексеенко Т.Ф. Соціалізація особистості: можливості й ризики. Науково-методичний посібник. К., 2007. 152 с
2. Зозуляк-Случик Р.В. Основи соціалізації особистості: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Івано-Франківськ: НАІР, , 2021. 222.
3. Соціалізація особистості: навчальний посібник. В.В. Радул, Я.В. Галета. Кіровоград. ФОП Александрова, 2016. 236 с.
4. Сохань Л.В., Єрмакова І.Г., Несел Г.М. Життєва компетентність особистості: науково-методичний посібник. К.: Богдана, 2003. 222с.
5. Москаленко В.В, Соціалізація особистості. Монографія. Київ: Фенікс, 2013. 540.
6. Рогальська І. П. Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід: монографія. Київ: Міленіум, 2008. 400 с.
7. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ : монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.

Допоміжна література

1. Кузьменко, В.У. Соціальна компетентність дошкільнят: особливості показники та шляхи розвитку. *Дошкільне виховання*. 2001. №9. С.15–20.
2. Рогальська-Яблонська, І.П. Взаємодія сім'ї та освітньої установи в соціалізації особистості в дитинстві. Педагогіка вищої та середньої школи ДВНЗ Криворізький національний університет: зб. наук. пр. Кривий ріг. 2013. Вип. 37. С. 382–388.
3. Кравченко Т.В. Сутнісні характеристики соціалізації. *Педагогіка і психологія*. 2007. №3. С. 11 – 19.
4. Лещенко Л. Комп'ютерна залежність у дітей: виникнення і запобігання: творчість і комп'ютер: за і проти. *Психолог*. 2007. №18/19. С. 45 – 52.
5. Петрунько О.В. Фільми жахів у житті сучасної дитини. *Педагогіка і психологія*. 2002. №4. С. 116 – 125.

6. Психологічні особливості спілкування в Інтернеті. *Психолог.* 2006. № 46. С. 21 – 26.
7. Радул В.В. Соціалізація і розвиток особистості. *Шлях освіти.* 2006. № 2. С. 7 – 13.
8. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку. Тернопіль: Мандрівець, 2010. С. 50-57.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <http://hklib.npu.edu.ua/> – Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.
3. <http://www.koob.ru/> – електронна бібліотека «Куб».
4. <http://pro.fpsy.ru/post-name/286/> – федерація психологів-консультантів онлайн.
5. <http://psycholog.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».